

Učni načrt

Izbirni predmet

PROGRAM OSNOVNOŠOLSKEGA IZOBRAŽEVANJA

ZGODOVINA

*Odkrivajmo
preteklost svojega
kraja*

Učni načrt

Izbirni predmet

PROGRAM OSNOVNOŠOLSKEGA IZOBRAŽEVANJA

ZGODOVINA

*Odkrivajmo
preteklost svojega
kraja*

Učni načrt za izbirni predmet

ZGODOVINA

Odkrivajmo preteklost svojega kraja (7. ali 8. razred, 35 ur)

DELOVNA SKUPINA

dr. **Bojan Balkovec**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za zgodovino

mag. **Vilma Brodnik**, Zavod RS za šolstvo

Sonja Bregar Mazzini, OŠ Miška Kranjca, Ljubljana

Ana Galjot, OŠ Trzin

Damjan Snoj, OŠ Preserje

Izdala in založila **Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo**

Za ministrstvo: dr. **Milan Zver**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredila: **Nataša Purkat**

Jezikovni pregled: **Tatjana Ličen**

Oblikovanje: **TANDAR**

Prelom: **Kočeviski tisk, Kočevje**

Prva izdaja

Ljubljana, 2008

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

371.214.1:93ž94

UČNI načrt. Izbirni predmet [Elektronski vir] : program osnovnošolskega izobraževanja. Zgodovina : odkrivajmo preteklost svojega kraja / [avtorji Bojan Balkovec ... al.]. - 1. izd. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2008

Način dostopa (URL): http://www.mss.gov.si/si/delovna_podrocja/osno_vnosolsko_izobrazevanje/program_devetletne_osnovne_sole/abecedni_seznam_izbirnih_predmetov_v_devetletni_osnovni_soli/

Način dostopa (URL): http://www.mss.gov.si/si/delovna_podrocja/osno_vnosolsko_izobrazevanje/program_devetletne_osnovne_sole/izbirni_predmeti_v_devetletni_osnovni_soli/

ISBN 978-961-234-676-8 (Zavod RS za šolstvo)
1. Balkovec, Bojan
238006528

K a z a l o

1 OPREDELITEV PREDMETA	3
2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA	4
3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA	5
4 KATALOG ZNANJA	23
4.1 Srednjeveške zgodbe	23
4.2 Kako smo potovali?	26
4.3 Slovenci kot vojaki	28
4.4 Selitve skozi zgodovino	30
5 PRILOGA	32
5.1 Medpredmetne povezave	32
5.2 Specialnodidaktična priporočila	32
5.3 Preverjanje in ocenjevanje znanja	33

1 OPREDELITEV PREDMETA

Izbirni predmet Zgodovina v devetletni osnovni šoli predstavlja učni načrt za obravnavo krajevne zgodovine z naslovom Odkrivajmo preteklost svojega kraja, ki se lahko obravnava v 7. ali 8. razredu v obsegu 35 ur. Spada v sklop enoletnih predmetov, vezanih na razred. Učenec lahko izbirni predmet obiskuje eno leto.

Cilji in vsebine se povezujejo s cilji in z vsebinami zgodovine kot rednega predmeta. Učni načrt je zasnovan tako, da se cilji in vsebine glede na zanimanje učencev izbirajo, razširjajo in poglobljajo.

Učni načrt Odkrivajmo preteklost svojega kraja je sestavljen iz štirih tematskih sklopov: Srednjeveške zgodbe, Kako smo potovali?, Slovenci kot vojaki in Selitve skozi zgodovino. Učitelj glede na zanimanje učencev, materialne pogoje šole in zastopanost teme v kraju in okolici izbere dva tematska sklopa izmed štirih, ki jih obravnava v 35 učnih urah. Del učnih ur se izvede tudi v obliki zaokroženih časovnih sklopov v obliki terenskega dela.

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Učenci:

- razširjajo in poglobljajo znanje o najpomembnejših dogodkih iz obče in nacionalne zgodovine, s poudarkom na vplivu obče zgodovine na nacionalno;
- ob poglobljanju in razširjanju znanja iz slovenske zgodovine razvijajo zavest o narodni identiteti in državni pripadnosti;
- z raziskovalnim učenjem poglobljajo in razširjajo znanje o življenju, delu in miselnosti ljudi v posameznih zgodovinskih obdobjih in vzrokih za njihovo spreminjanje;
- razvijajo razumevanje in spoštovanje različnih kultur, ver, ras in skupnosti;
- na primerih iz krajevne zgodovine presojujejo pomen ohranjanja kulturne dediščine;
- razvijajo spretnosti in veščine zgodovinskih prostorskih in časovnih predstav;
- z uporabo različnih zgodovinskih virov in literature ter z učenjem ob njih se urijo v uporabi zgodovinskih raziskovalnih metod, prilagojenih starosti učencev;
- urijo se v uporabi in razumevanju zgodovinskih virov, literature in informacij, zbranih in izbranih iz drugih medijev, za raziskovanje in poznavanje življenja ljudi v preteklosti;
- navezujejo stike z učenci iz Slovenije in tujine ter spoznavajo njihov način življenja;
- spoznavajo pomen knjižnic, muzejev in arhivov;
- z učenjem ob različnih zgodovinskih virih in literaturi razvijajo spretnosti kritične presoje zgodovinskih dogodkov in pojavov v preteklosti in sodobnosti;
- usvojeno znanje in ugotovitve znajo predstaviti ustno, pisno, grafično, ilustrativno in z uporabo različnih tehničnih pripomočkov;
- ob primerih iz zgodovine razvijajo dojemljivost za vrednote, pomembne za življenje v sodobni strpni demokratični družbi: strpnost v medsebojnih stikih in odnosih, spoštovanje drugačnosti in različnosti, medsebojno sodelovanje, spoštovanje človekovih pravic in dostojanstva, upoštevanje večperspektivnosti;
- v učnem procesu se navajajo na samostojno in odgovorno ravnanje in življenje;
- razvijajo spretnosti in veščine primerjanja, analiziranja, sintetiziranja, presojanja, oblikovanja samostojni utemeljenih sklepov, vživljanja v različne perspektive in snovanja izvirnih predlogov in rešitev.

3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPREDMETNE POVEZAVE
SREDNJEVEŠKE ZGODBE				
– poimenujejo igrače, naštejejo materiale, iz katerih so bile narejene, opišejo vrste srednjeveških iger za otroke in odrasle, – utemeljujejo pomen iger za otroke, – razložijo vzroke in posledice lova na živali kot vrste zabave, – razložijo, kakšen je bil pomen turnirja, – primerjajo načine preživljanja in izrabe »prostega časa« nekoč in danes, – preiščejo vrste najstarejših iger in igrač v njihovem kraju;	– vrste srednjeveških igrač, – zabava odraslih;	– pogovor, – delo s slikovnim gradivom, – sklepanje in utemeljevanje, – projektno delo z razstavo, – primerjanje;	– učenci pripravijo razstavo srednjeveških igrač, ki so jih naredili sami, – učenje ob primerih, – intervjuvajo starejše krajane o načinu zabave odraslih in vrsti igrač nekoč, – ogledajo si videoposnetek lova, turnirja;	– likovna vzgoja 7., 8. razred: risanje, slikanje, kiparstvo, grafika, prostorsko oblikovanje;
– ob zemljevidu opredelijo in pokažejo prostor črne smrti v 14. stol. in opišejo vzroke in posledice bolezni, – primerjajo neozdravljive bolezni nekoč in danes in način njihovega širjenja, – preiščejo takraten odnos do bolnikov in ga primerjajo z današnjim, – primerjajo značilnosti in odnos do higiene v srednjem veku in danes;	– črna smrt, – kužna znamenja na naših tleh, – higiena;	– delo z besedilom, – delo z zemljevidom, – utemeljujejo, – opisujejo, – pripovedujejo, – analizirajo, – jasno se izražajo, – primerjajo, – sklepajo, – projektno delo: priprava razstave;	– v uvodu lahko preberemo predgovor v Dekameronu, – ob različnih besedilih spoznavajo bolezni takratnega časa, – skupinsko delo, – terensko delo, – priprava razstave o kužnih znamenjih, – fotografirajo kužna znamenja in jih narišejo;	– slovenščina 7., 8. razred: obravnava umetnostnih besedil;

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
– opišejo značilnosti oblačilne kulture srednjega veka z vidika materialov in krojev oblačil, – opišejo način izdelovanja oblačil in obutve ter pomen cehov pri tem, – razložijo in utemeljujejo, kaj vpliva na način izdelave in izbiro oblačil, – primerjajo oblačila različnih družbenih slojev, vrsto materialov za oblačila nekoč in danes, način izdelave nekoč in danes, – preiskujejo življenje obrtnikov nekoč in danes, – predvidevajo posledice uvoza za domačo proizvodnjo in izsledke preverijo po literaturi, – opišejo položaj delavcev v obrti, – vrednotijo prednosti in pomanjkljivosti, ki jih obrtniku daje ceh, – presojujejo vpliv oblačilnih redov na način oblačenja posameznih družbenih slojev;	– oblačila v srednjem veku, – vrste materialov, – način izdelave, sejmi, uvoz, – povezovanje obrtnikov v cehe;	– opisujejo, – naredijo miselni vzorec, – delo s slikovnim gradivom, – analizirajo, – sklepajo in utemeljujejo – jasno se izražajo, – delo s strokovnim gradivom, – igra vlog;	– učenje ob slikovnem gradivu, – projektno učno delo, – sodelovalno učenje, – ogled fresk v starejših cerkvah, – ogled fresk v Hrastovljah, – v okviru projekta Moda nekoč pripravijo modno revijo, na kateri predstavijo srednjeveška oblačila, – odigrajo in prikažejo, kako je nekoč potekal sejem, – rezultate projektne dela zapišejo in predstavijo z videoprojkcijo;	– likovna vzgoja 7., 8. razred: risanje, slikanje, kiparstvo, grafika, prostorsko oblikovanje, – gospodinjstvo 5. razred: tekstil, oblačenje, obutev;
– na izbranih primerih opišejo srednjeveško kuhinjo, jedilni pribor, prehrano bogatih in revnih, – na primerih opišejo in razložijo način shranjevanja in kuhanja živil v srednjem veku, – primerjajo prehrano bogatih in revnih, prehrano v kmečki kuhinji nekoč in danes, – preiščejo načine za shranjevanje živil nekoč in danes, – ugotovijo, kakšna so bila nadomestila za pomanjkanje kakšnega živila, – preiščejo spremembe, ki jih v prehrano prinesejo geografska odkritja;	– živila in prehrana v srednjem veku, – priprava in postrežba hrane;	– utemeljujejo, – sklepajo, – analizirajo, – primerjajo, – iščejo nove rešitve, – delo s slikovnim gradivom, – projektno delo: priprava dneva odprtih vrat;	– pripravijo pogrinjek in skuhamo srednjeveške jedi, – obiščejo lončarja in si ogledajo posodo;	– gospodinjstvo 6. razred: hrana in prehrana;

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
– na izbranih primerih opišejo življenje vitezov, križarske vojne, način vojskovanja, opremo, pomočnike, oblačila, vrste orožja, – razložijo in utemeljujejo namen težkih in dolgotrajnih urjenj, vzroke za nastanek križarskih vojn in posledice le-teh, pomen vitezov in viteštva, – primerjajo življenje oprode in viteza, način reševanja sporov nekoč in danes, primerjajo dele oblačil viteza (oklep, železna srajca) ter ugotavljajo prednosti in pomanjkljivosti, – na izbranih življenjskih zgodbah preiščejo pozitivne in negativne značilnosti viteškega življenja, – raziščejo usodo vitezov in pomenja templarjev na Slovenskem, – ponazorijo urjenje vitezov, – uprizorijo vstop v viteški red;	– vitezi, – kdo so bili vitezi, – križarske vojne, – vsakdanje življenje, – vitezi pri nas, – način bojevanja in bojna oprema, – vzgoja viteza, – obleka in oprema viteza, – vojskovanje;	– delo z besedilom, – delo s slikovnim gradivom, – ogled filma, – ogledajo si srednjeveške igre, – opazovanje, – navajajo primere, – vživljajo se v življenje viteza, oprode, – sklepajo, – interpretirajo, – utemeljujejo, – analizirajo, – primerjajo, – presojajo, – delajo s strokovno literaturo, – abstrahirajo, – razvijajo spretnosti, – igrajo vloge;	– sodelovalno učenje, – učenje ob slikovnem gradivu, – igre vlog, – projektno učno delo, – ogledajo si igre v Predjamskem gradu, Škofji Loki, Laškem ... – gledališka uprizoritev, – gledajo film Robin Hood, kralj tatov, – berejo zgodbe, romane in pesmi (romani o kralju Arturju in vitezih Okrogle mize, o svetem Graalu, Tristanu in Izoldi, Ivanhoe, Robin Hoodu, pesem o Rolandu, Knezu Igorju, Don Kihotu ...);	– slovenščina 7., 8. razred: obravnava umetnostnih besedil, – zgodovina 7. razred: evropski srednji vek, Slovenci v srednjem veku;
– opredelijo in opišejo, kdo so bili trubadurji, kdaj in kje so živeli, – primerjajo trubadurje z drugimi pevci takratnega časa, – primerjajo trubadursko umetnost z drugo umetnostjo tega obdobja, – na izbranih primerih preiščejo odnos trubadurjev do žensk, – presodijo in utemeljijo pomen Eleonore Akvitanske za trubadurje;	– trubadurji, – kdo so bili trubadurji, – ustvarjanje trubadurske poezije;	– delo z besedilom, – delo s slikovnim gradivom, – delo z zemljevidom, – primerjajo, – analizirajo, – sklepajo, – iščejo nove rešitve, – igra vlog, – delo na terenu, – zbiranje in urejanje podatkov;	– učenje ob primerih, – ogled filma, – napišejo pesem in jo posvetijo neki dami, predstavijo jo ob spremljavi glasbila, – ob zemljevidu spoznavajo deželo trubadurjev;	– slovenščina 7., 8. razred: obravnava umetnostnih besedil;

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
– opredelijo in razložijo značilnosti časa in prostora preganjanja čarovnic, krizo v srednjeveški cerkvi ter način kaznovanja čarovnic, – razložijo in utemeljujejo vzroke, ki so privedli do preganjanja čarovnic, – primerjajo takratno ljudsko verovanje z današnjimi običaji, – primerjajo število in spol žrtev čarovniških procesov po državah ter izluščijo bistvo obtožnic;	– ljudsko verovanje v nadnaravne sile, – preganjane čarovnic – uničevanje modrih žensk in moških, – krize v srednjeveški Cerkvi;	– delo z zemljevidom, – sklepajo, – utemeljujejo, – sklepajo, – analizirajo, – igranje vlog;	– preberejo odlomek iz Tavčarjeve Visoške kronike, – ob besedilu Zadnja na grmadi uprizorijo preganjanje čarovnic, – v muzeju si ogledajo mučilne naprave (opomba: previdnost pri razlagi zaradi občutljivosti otrok), – razvijamo vzročno-posledično mišljenje, časovno in prostorsko predstavo;	– slovenščina 7., 8. razred: obravnava umetnostnih besedil;
– opredelijo in opišejo čas, prostor in glavne značilnosti rodbine grofov Celjskih, – razlagajo in utemeljujejo vzroke in posledice življenja in dela Hermana Celjskega, – opišejo posledice propada grofov Celjskih, – na temelju gradiva sklepajo o pomenu dodelitve mestnih pravic mestu Celje, – primerjajo grb celjskih in žvoneških grofov z današnjim slovenskim grbom, – preiščejo značilnosti družinske politike celjskih grofov in presodijo njen pomen, – raziskujejo zapuščino celjskih grofov, plemiških družin v domačem kraju ter podelitev mestnih pravic slovenskim mestom (izberejo najbližje mesto ali trg, ki so mu bile podeljene pravice), – na izbranih primerih opišejo položaj žensk v srednjem veku, – opredelijo in utemeljujejo vzroke za takšen položaj žensk, – primerjajo življenje žensk tedaj in danes na primerih izbranih življenjskih zgodb;	– grofje Celjski, njihov vzpon in propad, – podelitev mestnih pravic, – življenje v srednjeveškem mestu, – v srednjeveški vasi, – položaj žensk v srednjem veku;	– delo s strokovnim gradivom, – ekskurzija, – terensko delo, – učenje ob slikovnem gradivu, – projektno delo priprava razstave o plemiški družini v domačem kraju;	– ob slikovnem gradivu učenci spoznavajo, kje še danes opazimo sledove Celjanov, – obiščejo muzej in poiščejo še druge vire, s pomočjo katerih lahko predstavijo plemiško družino iz domačega kraja, – ob zemljevidu spoznavajo obseg ozemlja Celjanov, – razvijajo vzročno-posledično mišljenje, časovne in prostorske predstave;	– zgodovina 7. razred: Slovenci v srednjem veku;
– raziščejo življenje in delo ene izmed znanih fevdalnih rodbin, povezanih z domačim krajem, mestom ali pokrajino.	– znane fevdalne rodbine.	– projektno delo.	– izsledke in ugotovitve predstavijo na spletni strani šole.	

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
KAKO SMO POTOVALI?				
– s svojimi besedah razložijo pojem prometno sredstvo, – iz analize virov prepoznajo različna prometna sredstva in pripomočke ter jih razvrščajo glede na pogon, – preiščejo največje dosežke v razvoju prometnih sredstev v zgodovini človeštva, – sklepajo na pomen razvoja prometnih sredstev za človeštvo, – navedejo različne vrste prometa;	– razvoj prometnih sredstev od prazgodovine do danes in vrste prometa: – najstarejši pripomočki in sredstva za hojo, nošnje in prevažanje tovora, – prometna sredstva na parni, motorni in električni pogon, – tehnična in znanstvena odkritja na področju prometa;	– možganska nevihta, – pogovor, – analiza virov, – razvrščanje, – izdelava časovnega traku, – sklepanje in utemeljevanje;	– razvijanje časovnih predstav in zgodovinskega razvoja, – razvijanje vzročno-posledičnega mišljenja, – učenci naj bodo ob vnaprejšnji učiteljevi pripravi gradiva čim bolj samostojni pri preiskovanju prometnih sredstev skozi čas, prometnih vizionarjev, – poudarimo vlogo Leonarda da Vincija in Julesa Verna;	– zgodovina 6. razred: človek ustvarja, razmišlja (od preprostega izuma do industrijske revolucije), – geografija 9. razred: gospodarstvo (promet);
– primerjajo sodobno prometno omrežje s prometnim omrežjem v različnih zgodovinskih obdobjih, – prikažejo razvoj prometnega omrežja na Slovenskem od rimskega obdobja do danes, – preiščejo gospodarski in vojaškostrateški pomen slovenskega ozemlja skozi različna zgodovinska obdobja, – na primeru sklepajo o pomenu gradnje prometnega omrežja za razvoj domačega kraja ali mesta;	– prehodnost slovenskega ozemlja in razvoj prometnega omrežja skozi čas, – gospodarski in vojaškostrateški pomen slovenskega ozemlja, – gradnja cestnega, rečnega in železniškega omrežja na Slovenskem;	– delo z nemo karto, – poročanje, – sklepanje;	– aktualizacija, – izhajanje iz konkretnega k splošnemu, – raziskovalno delo, – projektno delo;	– geografija 9. razred: gospodarstvo (promet), – zgodovina 7. razred: rimska svetovna država (Rimljani v naših krajih), – zgodovina 8. razred: Slovenci po letu 1848 (gospodarski razvoj);

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
– navedejo in opišejo različne oblike kopenskega prometa skozi čas, – opišejo značilnosti posameznih oblik kopenskega prometa in z njim povezanega življenja ljudi, – v obliki študijskega primera preiskujejo najpomembnejšo obliko kopenskega prometa v domačem kraju, – na terenu preiščejo in dokumentirajo morebitne materialne ostanke o obstoju preživetih oblik kopenskega prometa, – iščejo ljudska poimenovanja in drugo izročilo, povezano s kopenskim prometom, – na primeru domačega kraja preiščejo vlogo gostiln v prometu;	– kopenski promet na Slovenskem, – hoja, ježa, tovarništvo, – prevozništvo (furmanstvo), – železniški promet, – cestni promet;	– zbiranje podatkov, – analiza, interpretacija in sinteza virov, – fotografiranje, – priprava razstave;	– raziskovalno delo, – sodelovalno delo, – študija primera, – mogoč obisk železniškega muzeja v Ljubljani ali Tehniškega muzeja v Bistri pri Vrhniki, – pri kopenskem prometu lahko izpostavimo tudi bloške smučarje, – izdelajo zgibanko z označenimi gostilnami, ki so delovale v kraju nekoč in danes in opisom njihove ponudbe;	– zgodovina 8. razred: gospodarski razvoj v Evropi od 16. do 18. stoletja (napredek v prometu in trgovini), Evropa in Slovenci po letu 1848 (najpomembnejši znanstveni in tehnični izumi in njihov vpliv na gospodarstvo, promet ..., gospodarski razvoj Slovencev), – geografija 9. razred: gospodarstvo (promet);
– navedejo različne oblike vodnega prometa in vodnih prometnih sredstev, – na podlagi virov analizirajo in opišejo značilnosti posameznih oblik vodnega prometa na Slovenskem, – primerjajo razvitost vodnega prometa s kopenskim na Slovenskem v različnih zgodovinskih obdobjih, – poimenujejo najpomembnejše reke na Slovenskem, po katerih je potekal promet v določenih zgodovinskih obdobjih, – primerjajo sodobno turistično oživljanje nekaterih oblik vodnega prometa z zgodovinskimi dejstvi, ki pričajo o teh oblikah vodnega prometa v preteklosti, – poiščejo in zapišejo ljudska poimenovanja in drugo izročilo, povezano z vodnim prometom v domačem kraju;	– vodni promet, – splavarstvo, čolnarstvo, – ladijski promet;	– delo z viri, – opazovanje, – zbiranje informacij na terenu in po literaturi, – zapisovanje, – primerjanje, – fotografiranje, – pisanje članka;	– raziskovalno delo, – študija primera, – sodelovanje z lokalnim turističnim društvom – izhajamo iz konkretnega primera, – mogoč obisk Pomorskega muzeja Sergeja Mašere v Piranu ali zasebnih zbirk o splavarstvu;	– geografija 9. razred: gospodarstvo (promet), – zgodovina 8. razred: Slovenci po letu 1848 (gospodarski razvoj); gospodarski razvoj v Evropi od 16. do 18. stoletja (napredek v prometu in trgovini);

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
– na temelju mitologije ugotavljajo človekovo željo po letenju, – na temelju slikovnega gradiva opišejo razvoj naprav za letenje skozi čas, – osvetlijo vlogo največjih svetovnih raziskovalcev letenja, – preiščejo začetke in razvoj slovenskega letalstva, – ocenijo dosežke slovenskega letalstva in slovenskih izumiteljev v letalstvu v svetovnem merilu, – zbirajo, analizirajo in interpretirajo podatke o sodobnem letalskem prometu;	– zračni promet, – letenje v mitologiji, – razvoj letalstva skozi čas, – razvoj letalstva na Slovenskem;	– delo z viri in literaturo, – preiskovanje, – fotografiranje, – intervju, – izdelava grafov, shematskih prikazov in plakatov;	– poudarimo vlogo Leonarda da Vincija in drugih vizionarjev, povezanih s prometom (npr. mit o Dedalu in Ikaru), – mogoč obisk letališča Brnik ali bližnjega lokalnega letališča; – pisanje poročila ob gledanju dokumentarnih oddaj na temo zračnega prometa na satelitskem programu Discovery;	– geografija 9. razred: gospodarstvo (promet);
– sklepajo, o vplivu prometa na socialni položaj ljudi in gospodarski razvoj krajev skozi čas, – s konkretnimi primeri osvetlijo vpliv južne železnice na gospodarski in družbeni razvoj slovenskega prostora, – na podlagi virov ugotavljajo osebna stališča ljudi do prihoda železnice v njihove kraje, – preiščejo nove možnosti zaposlovanja pod vplivom prometa, – opišejo nesreče nekoč in danes, – na izbranih primerih preiščejo dožemanje razdalje nekoč in danes;	– družbeno-gospodarski pomen nekaterih oblik prometa na Slovenskem (tovorništvo, čolnarstvo, železniški promet);	– delo z viri in literaturo, – sklepanje, – pisanje članka, – igra vlog;	– razvijanje vzročno-posledičnega mišljenja, – pri vplivu prometa na socialni položaj ljudi postavimo tovarništvo in furmanstvo kot dodatna vira zaslužka pretežno kmečkega prebivalstva, – izdelajo izviren načrt ureditve prometa v domačem kraju, mestu;	– geografija 9. razred: gospodarstvo (promet);

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
– primerjajo različne oblike popotništva po namenu in načinu skozi čas, – sklepajo o povezavi razvoja modernih prometnih sredstev z razvojem turizma, – s primeri razlagajo oblike prenosa informacij skozi čas, – povežejo vpliv nekaterih tehničnih dosežkov na prenos informacij, – na primeru domačega kraja preiščejo vlogo hospicev, gostiln, hotelov, motelov, hostlov skozi zgodovino;	– vpliv prometa na popotništvo, prenašanje informacij in razvoj turizma, – najstarejše oblike potovanj, – prvi začetki turizma, – prenašanje informacij;	– delo z viri, – sklepanje;	– aktualizacija, – razvijanje vzročno-posledičnega mišljenja, – pri starejših oblikah popotništva lahko poudarimo romarstvo, diplomatska potovanja na primeru Ž. Herbersteina ter popotništvo J. V. Valvasorja in Paola Santonina, – pri spoznavanju prenosa informacij je možen obisk Muzeja pošte in telekomunikacij v Škofji Loki, – v obliki študijskega primera izvedejo raziskavo o zgodovini turizma v domačem kraju;	
– raziščejo življenje in delo znanih izumiteljev in drugih oseb, povezanih s prometom.	– znani izumitelji slovenskega rodu, povezani z uvajanjem novosti v promet.	– študijski primer.	– pripravijo študijske primere o izbranem izumitelju ali drugi osebnosti slovenskega rodu, povezanem s prometom (npr. Jožef Resel, Janez Puh, Edvard Rusjan, Herman Potočnik – Hermann Potočnik (Noordung), Blaž Potočnik).	

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
SLOVENCİ KOT VOJAKI				
– poimenujejo države, ki so jim služili slovenski vojaki v preteklosti, – imenujejo vojaške organizacije, ki so v preteklosti obstajale na slovenskem ozemlju, – naštejejo vojaške organizacije na Slovenskem, ki so bile v pristojnosti države, – primerjajo črno vojsko in Uskoke glede na naloge in z njihovim položajem povezane koristi, – razložijo vojaško organiziranost kmetov v času kmečkih uporov, – preiščejo neformalne vojaške združbe, npr. rokovnjače, in presodijo vpliv zgodovinskih okoliščin na njihov nastanek in delovanje, – na temelju zgodovinskih virov sklepajo o vzrokih za poraze kmetov v kmečkih uporih, – izbirajo podatke in informacije o udeležencih v avstrijski vojski v 18. stoletju in na temelju teh podatkov zapišejo značilno življenjsko zgodbo, – s pomočjo zemljevidov omejijo ozemlje, na katerem so bili dejavni slovenski vojaki v obravnavanem obdobju;	– do 19. stolecja: črna vojska, kmečka vojska;	– delo z viri, – delo z zemljevidom, – delo na terenu;	– obiščejo arhiv, – možnost sodelovanja v zgodovinski bralni znački (roman Pod svobodnim soncem, Lepi janičar), – organizacijo kmečkih vojakov lahko opišejo s pomočjo slikovnega gradiva, – v kroniki domačega kraja poiščejo zapise o črni vojski, kmečkih uporih, – predlagamo štiri ure za obravnavo sklopa, če je glede na lokacijo mogoče najti več gradiva ali obiskati muzej, pa šest;	– slovenščina 7., 8. razred: obravnava umetnostnih besedil, – knjižnična informacijska znanja, – zgodovina, 7. razred: Južni Slovani in turško prodiranje v Evropo, – zgodovina, 8. razred: kmečki upori;

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
– navedejo države, ki so jim služili slovenski vojaki v 19. stoletju, – razlikujejo med delom policistov in vojakov v 18. stoletju, – na temelju zgodovinskih virov sklepajo o vzrokih za ustanovitve narodne straže leta 1848, – na temelju dogodkov predvidijo vzroke za spore med narodno in mestnimi stražami in izsledke preverijo po literaturi, – pripravijo slovarček o slovenskem vojaškem strokovnem izrazoslovju v 19. stoletju, – razložijo razloge za navzočnost slovenskih vojakov v Bosni in Hercegovini in primerjajo z današnjim položajem, – na dveh izbranih primerih primerjajo položaj slovenskega vojaka v avstrijski in francoski vojski in zapišejo njuni življenjski zgodbi;	– 19. stoletje: narodne straže, vojaško izrazoslovje, slovenski vojaki v avstro-ogrski vojski;	– delo z viri, – delo z zemljevidom, – projektno delo, – sodelovalno učenje;	– s pomočjo pisnega vira opišejo razmere v ilirskem polku (ilustrirana zgodovina Slovencev), – s pomočjo slikovnega gradiva opišejo uniformo narodne straže 1848, – s pomočjo vira pridejo do spoznanja o nacionalni obarvanosti narodne straže, – sklepajo, da so bile narodne straže pravzaprav državljanske straže, ki so v odnosu do revolucije oblikovale konservativno in liberalno stališče, – delovanje slovenskih vojakov v avstro-ogrski vojski obravnavajo na izbranem primeru ene izmed vojaških enot, v katere je bilo vključenih največ slovenskih vojakov; te vojaške enote so bile po podatkih leta 1918: celjski 87. pehotni polk (84 % slovenskih vojakov), kranjski 17. pehotni polk (81,5 % slovenskih vojakov), gorski strelski polk št. 2 (88 % slovenskih vojakov), mariborsko-celjski 26. strelski polk (61 % slovenskih vojakov), tržaški 97. pehotni polk (45 % slovenskih vojakov), mariborski 47. pehotni polk (22,5 % slovenskih vojakov); – analizirajo službena pravila, pisana v slovenskem jeziku, štajersko-koroško-kranjskega dragonskega polka št. 5;	– zgodovina 8. razred: Evropa v obdobju 1815–1848, Slovenci v obdobju 1815–1848, leto 1848 v Evropi in pri nas, Evropa po letu 1848, Slovenci po letu 1848, svet in Slovenci na prehodu v 20. stoletje;

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
– na temelju zgodovinskih virov in zemljevidov sklepajo, zakaj so bili Slovenci še posebej prizadeti ob izbruhu I. svetovne vojne, – razložijo vzroke za to, da so se slovenski vojaki na soški fronti bojevali na obeh straneh, – s pomočjo slikovnega gradiva in fotografij opišejo razmere, v kakršnih so živeli vojaki med vojno, – v domačem kraju ali njegovi bližnji okolici poiščejo ostanke ali spomenik iz 1. svetovne vojne in o tem napišejo poročilo, – izdelajo plakat, na katerem prikažejo bojišča, na katerih so se bojevali slovenski vojaki v I. svetovni vojni;	– prva svetovna vojna;	– delo z viri, – delo na terenu, – delo z zemljevidom;	– v svojem kraju (soseski) izvedejo anketo in poizvejo, koliko njihovih prednikov se je bojevalo v 1. svetovni vojni in (če je mogoče) na kateri fronti, – obišejo kobariški muzej ali Muzej novejšje zgodovine Slovenije v Ljubljani (del, ki govori o 1. svetovni vojni), – s pomočjo vira opišejo razmere med vojaki na bojišču, – ob zemljevidu (ilustrirana zgodovina Slovencev) poiščejo kraje, kamor so naselili begunce, obišejo najbližjega in skušajo najti ostanke begunske navzočnosti, – zgodovinska bralna značka (roman Doberdob);	– zgodovina 9. razred: Slovenci v prvi svetovni vojni;
– opišejo pomen Maistrovih vojaških operacij za oblikovanje slovenske državne meje, – primerjajo boje na soški fronti z boji za severno mejo glede na tehniko bojevanja, – na temelju zgodovinskih virov sklepajo o vzrokih za zmage in poraze v boju za severno mejo, – primerjajo položaj slovenskih vojakov v vojskah različnih držav, ki so jim pripadali, – preiščejo potek in pomen Rupnikove linije in o izsledkih pripravijo zloženko, – utemeljijo, zakaj je bila vojska razslovenjena;	– obdobje med obema vojnama;	– delo z viri, – delo z zemljevidom, – delo na terenu, – projektno delo;	– ogledajo si videokaseto o Maistrovem borcu Simonu Sodji in rešujejo delovne liste, – na podlagi virov izdelajo Maistrov življenjepis, – na podlagi literature, videa, interneta idr. poiščejo, poimenujejo in ovrednotijo vlogo drugih vojaških poveljnikov tistega časa na naših tleh (Lavrič, Borojevič, Malgaj, Švabič idr.), – obišejo Maistrov spomenik (če je v domačem kraju, drugače v okviru kake druge ekskurzije, kulturnega dneva ...);	– zgodovina 9. razred: 1. svetovna vojna; Slovenci med 1. svetovno vojno;

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
– na dveh izbranih življenjskih zgodbah razložijo, zakaj so se Slovenci znašli na različnih straneh, – s pomočjo virov poimenujejo vojaške spopade v 2. svetovni vojni v bližini domačega kraja, – opišejo pomen najpomembnejšega spopada v bližini domačega kraja za nadaljnji potek vojne, – razlikujejo med vojaškimi formacijami, ki so delovale na slovenskem ozemlju in v okolici domačega kraja, ter razložijo cilje in način njihovega delovanja, – primerjajo dve interpretaciji dogajanja na Slovenskem med drugo vojno in razložijo, zakaj pisca o istem dogajanju pišeta različno;	– druga svetovna vojna;	– delo z viri, – delo z zemljevidom, – sodelovalno učenje;	– s pomočjo zemljevida in virov pojasnijo, zakaj so se v domačem kraju nekateri znašli v italijanski, madžarski, nemški ali slovenski vojski, – previdnost pri ideoloških vprašanjih, vendar se temu vprašanju ne izognemo, poudarimo različne načine vključevanja v vojaške formacije in razloge za njo ter boj za Slovenijo;	– zgodovina 9. razred.: 2. svetovna vojna; Slovenci med 2. svetovno vojno;
– na primeru dveh izbranih življenjskih zgodb sklepajo o položaju slovenskih nabornikov, ki so bili pred osamosvojitveno vojno in med njo v JLA, – analizirajo posamezne bitke v osamosvojitveni vojni in pojasnijo vzroke za uspeh slovenskih sil, – primerjajo položaj slovenskih vojakov v JLA in TO (organiziranost, poveljniški jezik), – pojasnijo vlogo civilnega prebivalstva v osamosvojitveni vojni in v obliki kronike zapišejo pomembne dogodke iz tega časa v domačem kraju;	– osamosvojitve Slovenije;	– delo z viri, – delo z zemljevidom, – terensko delo, – intervju;	– povabijo udeleženca osamosvojitvene vojne in z njim napravijo intervju, – analizirajo bitko, ki je najbližje njihovem domačemu kraju, lahko obišejo prizorišče bitke in na terenu sklepajo, zakaj so imeli slovenski vojaki prednost pred JLA;	– zgodovina 9. razred: Slovenci po 2. svetovni vojni;

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
– opišejo vlogo zveze Nato v svetovni politiki, – primerjajo naborniški in prostovoljni sistem služenja vojske, – znajo zagovarjati (utemeljiti) svoje stališče za Nato in proti njemu, – primerjajo vlogo Nata ob nastanku in danes;	– Slovenija in Nato;	– delo na terenu, – delo z viri, – projektno delo, – sodelovalno učenje;	– v domačem kraju izvedejo anketo o naklonjenosti članstvu Slovenije v Nato, – izdelajo plakat o aktualnih operacijah zveze Nato, – zaigrajo igro vlog med zagovorniki in nasprotniki Nata, skupaj določijo prednosti in slabosti članstva Slovenije v Nato, – zbirajo podatke o naklonjenosti ali nasprotovanju članstvu Slovenije v Nato in na podlagi zbranih podatkov izdelajo grafične prikaze, ki jih komentirajo;	– zgodovina 9. razred: svet po 2. svetovni vojni.
– opišejo delovanje tujske legije, – primerjajo tujsko legijo z redno vojsko;	– Slovenci v tujski legiji;	– delo na terenu, – intervju;	– s pomočjo literature, interneta, videa opišejo tujsko legijo, – opravijo intervju z udeležencem tujske legije iz Slovenije, – to temo obravnavamo, če imamo možnost in na voljo dovolj gradiva;	
– raziščejo življenje in delo znanih vojaških poveljnikov slovenskega rodu.	– znani vojaški poveljniki slovenskega rodu.	– študijski primer.	– s študijskim primerom predstavijo življenje in delo izbranega vojaškega poveljnika slovenskega rodu (npr. slovenska generala v avstrijski vojski Jožefa Tomšeta in Janeza Lavriča, generala Rudolfa Maistra, generala Franca Rozmana – Staneta, generala Janeza Slaparja idr.).	

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
SELITVE SKOZI ZGODOVINO				
– s pomočjo enciklopedije ali slovarja tujk opredelijo pojme migracija, emigracija, imigracija, – ob zemljevidu razvrstijo selitve na notranje znotraj držav in zunanje med državami in celinami, – s pomočjo izbranih življenjskih zgodb opredelijo, ločijo in razvrstijo ekonomske, politične, verske, ženske, moške, otroške, sezonske selitve, – vzroke za selitve Slovencev razvrstijo po pomembnosti od bolj k manj pomembnim in po konkretnosti od splošnih do konkretnih, – preiščejo in razložijo potek in značilnosti selitev skozi zgodovino od prazgodovine prek starega, srednjega in novega veka do najnovejšega obdobja in izsledke predstavijo v projekciji PowerPointa;	– migracije – pojem, oblike, vrste, vzroki, – selitve v zgodovini;	– delo z učbenikom, s strokovno literaturo, – delo z zemljevidom, – delo z besedili;	– pojem migracija opredelijo s pomočjo gesel v SSKJ in Enciklopediji Slovenije, – primerni zemljevidi so v Timesovem Atlasu svetovne zgodovine, – ob besedilih opredelijo, ločijo in razvrstijo posamezne vrste selitev, – izdelajo si migracijski slovarček s temeljnimi pojmi o selitvah, – s pomočjo knjige V Ameriko (Ilustrirana zgodovina Slovencev) sklepajo, kdo so bili prvi izseljenci (krošnjariji, misijonarji), – s pomočjo besedil, ki prikazuje življenjske zgodbe posameznih izseljencev iz strokovne literature ali beletristike, ugotavljajo vzroke selitev in jih razvrščajo po znanih merilih, – ponovijo, povežejo in poglobijo svoje znanje o selitvah v posameznih zgodovinskih obdobjih (selitve homo sapiensa, kolonije Feničanov in starih Grkov, selitve v času Aleksandra Makedonskega, rimske kolonije, preseljevanje ljudstev, srednjeveška kolonizacija, kolonizacija med izvajanjem razsvetljenjskih reform, množično izseljevanje v 19. stoletju, sodobni selitveni tokovi);	– geografija 9. razred: prebivalstvo, – zgodovina 7. razred: življenje prvih človeških skupin, najstarejše civilizacije, stari Grki, rimska svetovna država, Evropa po razpadu zahodno-rimskega imperija, evropski srednji vek, Slovenci v srednjem veku, Južni Slovani in turško prodiranje v Evropo, – zgodovina 8. razred: odkritja čezmorskih dežel, gospodarski razvoj v Evropi od 16. do konca 18. stoletja, absolutizem v 17. in 18. stoletju, Evropa in svet na prehodu v 19. stoletje;

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
– s pomočjo zemljevida in videokasete izpišejo območja odseljevanja in priseljevanja Slovencev, – opišejo, kdo so bili prvi izseljenci, – razložijo starostno, poklicno, socialno in spolno sestavo izseljencev, – primerjajo odnos države, političnih strank in Cerkve do izseljevanja, – ob besedilih in slikovnih virih opišejo pot izseljencev, – na konkretnih primerih preso- dijo in utemeljijo, ali je mit o Ameriki kot deželi nešteti- h možnosti veljal;	– Slovenci in selitve skozi zgodovino, – obdobje množičnega izseljevanja Slovencev;	– projektno delo z raz- stavo, – terensko delo, – obisk muze- ja, – pogovori s povratniki, – delo z ze- mljevidom, – ogled vi- deokasete Množično izseljevanje Slovencev v Združene države Ame- rike, – analizirajo statistične podatke, – delo z bese- dili, – delo s slikovnim gradivom, – študijski pri- mer v obliki življenjskih zgodb;	– izdelajo časovno pregle- dnico z označenimi selit- venimi tokovi po svetu in sočasnim potekom udeležbe slovenskega ozemlja in prebivalstva v selitvenih tokovih, – na terenu in v domačem muzeju preiščejo posledice selitev npr. od oblik naselij, poljske razde- litve, etnične strukture prebivalc ZDA ali svarilo pred izseljevanjem v ZDA, – vživijo se v izseljenca ali izseljenko in v obliki pisne igre vlog zapišejo svoje potovanje v ZDA, – prebirajo življenjske zgodbe izseljencev, jih med sabo primerjajo in utemeljujejo ali zavračajo mit o ZDA kot deželi ne- šteti- h možnosti;	– zgodovina 7. razred: Slovenci v srednjem veku, Juž- ni Slovani in turško prodiranje v Evropo, – zgodovina 8. razred: Slovenci po letu 1848, – zgodovina 9. razred: Slovenci v prvi sve- tovni vojni, svet in Slo- venci med svetovnima vojnama, druga sve- tovna vojna, Slovenci v času druge svetovne vojne, svet in Slovenci po drugi svetovni vojni – geografija 9. razred: pre- bivalstvo;

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
– s primeri, ki jih poiščejo sami, ponazorijo, v katerih selitvenih tokovih je bil udeležen domači kraj ali mesto do druge svetovne vojne, – s pomočjo podatkov, ki jih zberejo na terenu, v arhivu, v muzeju ali v knjižnici preiščejo posledice selitev v domačem kraju ali mestu do druge svetovne vojne, – na izbranih življenjskih zgodbah osvetlijo, kako je bilo prebivalstvo domačega kraja vključeno v pojav izseljevanja in zdomstva po drugi svetovni vojni, – primerjajo vzroke izseljevanja iz domačega kraja z vzroki izseljevanja Slovencev sploh, – razložijo poklicno, socialno in spolno strukturo izseljencev iz domačega kraja v posameznih obdobjih od konca 19. stoletja dalje, – opredelijo oblike izseljevanja iz domačega kraja (zakonito/ nezakonito, posamezno/v skupinah, sezonsko), – navedejo pomembne domačine v pojavu selitev od konca 19. stoletja dalje, – na terenu preiščejo, kako daleč nazaj sega spomin prebivalstva na pojav selitev in kakšni so spomini povratnikov, in pričevanja posameznikov z videokamero, – preiščejo vzroke in obseg selitev iz domačega kraja v sosednje kraje in mesta nekoč in danes zaradi zaposlitve, šolanja, porok, boljših stanovanjskih razmer ipd., – opredelijo obseg in vzroke današnjih t. i. dnevnih selitev;	– selitve v našem kraju;	– delo z zemljevidom, – analiza statističnih podatkov, – terensko delo z anketami in intervjuji, zbiranjem različnih podatkov in gradiv pri družinah izseljencev, zdomcev ali njihovih potomcev, – projektno delo, – sodelovalno učenje, – razstava, – okrogla miza, – videoprojekcija, – delo z internetom;	– podatke o selitvah v domačem kraju lahko zbirajo po različni literaturi in virih, ki jih najdejo v arhivih, muzejih, knjižnicah, v šolskih kronikah, župniščih, krajevnih uradih in pri posameznikih, – živijo se v vlogo izseljenca, zdomca iz domačega kraja in razložijo svojo odločitev za izselitev (stalno ali začasno), – organizirajo debato za izseljevanje in proti njemu danes (del učencev zagovarja argumente v podporo, drugi del proti izseljevanju), – v obliki pisne igre vlog zapišejo svoje stališče glede izseljevanja s poudarkom na vprašanju, ali se je smiselno izseliti, kakšne so prednosti in slabosti izselitve, – v obliki terenskega dela, z anketami, intervjuji, zbiranjem raznovrstnih ohranjenih podatkov ugotovijo, kako daleč v preteklost sega ljudski spomin o izseljevanju, kot rezultat dela pa organizirajo razstavo za celoten domači kraj z videoprojekcijo, razstavno zloženko in drugimi spremljajočimi dejavnostmi, – po internetu navežejo stike s potomci slovenskih izseljencev v kateri koli državi;	– zgodovina 8. razred: Slovenci po letu 1848, – zgodovina 9. razred: Slovenci med svetovnima vojnama, Slovenci po drugi svetovni vojni, – geografija 9. razred: prebivalstvo;

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPREDMETNE POVEZAVE
– na temelju zgodovinskih virov opredelijo obseg udeležbe otrok v pojavu selitev na Slovenskem in v domačem kraju med obema vojnama, – na primeru ukradenih otrok razložijo vojno divjanje na Slovenskem in zapišejo morebitne primere v domačem kraju, – opredelijo obseg udeležbe otrok v političnih in ekonomskih selitvah po drugi svetovni vojni na Slovenskem in v domačem kraju in zapišejo značilne življenjske zgodbe, ki so jih odkrili in raziskali;	– otroci v selitvah;	– delo z učbeniki, – delo z literarnimi besedili, – terensko delo (intervju, zbiranje gradiv o problematiki otroških selitev v domačem kraju), – priprava šolskega časopisa na temo otrok v pojavu selitev;	– priporočamo branje knjig: Lukec in njegov škorec, Deček z dvema imenoma, Taboriščniki – ukradeni otroci, Preveč je bilo solza in predstavitev vsebine v obliki zgodovinskih govornih vaj, – mogoče si je ogledati film režiserja Roberta Beninija življenje je lepo in izvesti okroglo mizo o vojni in otrocih od druge svetovne vojne do danes;	– zgodovina 9. razred: Slovenci med obema vojnama, Slovenci med drugo svetovno vojno, Slovenci po drugi svetovni vojni, – geografija 9. razred: prebivalstvo;
– po razpoložljivi literaturi opredelijo odnose med staroselci in alpskimi Slovani v zgodnjem srednjem veku in v domačem kraju preiščejo, ali na staroselce spominjajo krajevna in ledinska imena ali ljudsko izročilo, – razložijo etnične posledice srednjeveške kolonizacije za slovensko narodnostno ozemlje in na izbranem primeru iz krajevne zgodovine odnose med etnično raznolikim prebivalstvom, – na primeru izbrane zgodovinske dežele, v kateri smo v 19. stoletju živeli tudi Slovenci, opredelijo odnose med etnično raznolikim prebivalstvom ter ugotavljajo, ali so se ti odnosi od začetka do konca 19. stoletja spreminjali, – primerjajo obdobje prve in druge svetovne vojne v domačem kraju glede odnosa domačinov do vojnih ujetnikov in beguncev, – raziščejo čas in obseg naselitve kočevskih Nemcev, njihovo usodo med drugo svetovno vojno in po njej,	– ali je bilo slovensko ozemlje do priseljencev prijazna domovina?	– delo s strokovno literaturo, – delo z učbeniki, – projektno delo, – sodelovalno učenje, – terensko delo z intervjuji in zbiranjem gradiva;	– priporočamo zbiranje podatkov iz arheoloških analiz grobišč, na katerih so bili skupaj pokopani alpski Slovani in staroselci (npr. Bled), analizo ljudskega izročila – pesmi o povodnih možeh, žalik ženah, analizo krajevnih imen s korenem Lah, poimenovanj za pašništvo in predelavo mleka v Alpah, naziv krščenica, krščenik ipd. – na temelju tako zbranih podatkov lahko utemeljujejo odnose med alpskimi Slovani in staroselci, – pri kolonizaciji v srednjem in delu novega veka se izpostavijo naseljevanje nemških kmetov in meščanov, italijanskih meščanov in fužinarjev, naseljevanje Uskokov z Balkana in njihovo vživljanje v življenje in delo novega okolja in domačega prebivalstva,	– zgodovina 7. razred: Slovenci v srednjem veku, – zgodovina 8. razred: Slovenci v obdobju 1815–1848, Slovenci po letu 1848, Slovenci na prehodu v 20. stoletje, – zgodovina 9. razred: Slovenci v 2. svetovni vojni, Slovenci med svetovnima vojnama, Slovenci v času 2. svetovne vojne, Slovenci po 2. svetovni vojni,

OPERATIVNI CILJI PREDMETA	PREDLAGANE VSEBINE	DEJAVNOSTI	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA	MEDPRED- METNE POVEZAVE
– na primeru domačega kraja primerjajo in razložijo odnose med narodnostno različnim prebivalstvom kot posledico nastanka prve in druge Jugoslavije, – osvetlijo in na izbranih primerih ponazorijo vlogo domačega kraja v sodobnih selitvenih tokovih v Evropi in po svetu;			– na primeru izbrane zgodovinske dežele razčlenijo odnose med Slovenci in preostalim prebivalstvom, saj tudi ena zgodovinska dežela ni bila povsem slovenska (tudi Kranjska ima tri območja z nemško manjšino), in zapišejo sklepe s svojimi besedami, – med prvo svetovno vojno se izpostavi odnos do beguncev s Primorskega, iz Galicije, iz Bukovine, med obema vojnama pa tudi odnos do vojnih ujetnikov (med prvo npr. do Rusov in Italijanov, med drugo do Francozov), – v obliki preglednice zapišejo v ustavah in v praksi na primeru domačega kraja izraženih etničnih odnosih, – oblikujejo tehtne argumente za misel, da je slovensko ozemlje bilo in je prijazna domovina do priseljencev, ali proti tej misli, – izvedejo anketo o odnosu domačega prebivalca do priseljencev in se pogovorijo o izsledkih, – zasnujejo načrt ohranjanja strpnih odnosov in spoštovanja drugačnosti med domačim prebivalstvom in priseljenci;	– državljanska vzgoja in etika 7. razred: sporazumevanje in odločanje v skupnosti, – državljanska vzgoja in etika 8. razred: generacije in kulture – medsebojno razumevanje.
– raziščejo življenje in delo enega od znanih zamejcev, zdomcev ali izseljencev slovenskega rodu.	– znani Slovenci iz vrst zamejcev, zdomcev ali izseljencev.	– študijski primer.	– s študijskim primerom predstavijo življenje in delo izbranega zamejca, zdomca ali izseljenca slovenskega rodu.	

4 KATALOG ZNANJA

V katalogu znanja so opredeljeni standardi znanja na dveh ravneh: minimalnem (M) in temeljnem (T). Pri minimalnem standardu znanja učenec izkaže le osnovno stopnjo doseganja cilja in s tem osnovno znanje, ki zadostuje za uspešen zaključek izbirnega predmeta, pri temeljnem je izkazano jedrno znanje.

Operativne cilje posameznih tematskih sklopov izbirnega predmeta smo tako označili z ravniyo zahtevnosti standarda, kar naj bo učiteljem kot pomoč pri opredelitvi meril in opisnih meril za preverjanja in ocenjevanje znanja. Operativni cilji, ki niso označeni z ravniyo zahtevnosti standarda, se lahko pojmujejo kot zahtevnejši in niso vključeni v katalog znanja.

Odkrivajmo preteklost svojega kraja

4.1 Srednjeveške zgodbe

Vrste srednjeveških igrac

Zabava odraslih

Učenci:

M: poimenujejo igrače, naštejejo materiale, iz katerih so bile narejene, in opišejo vrste srednjeveških iger za otroke in odrasle;

T: utemeljujejo pomen iger za otroke;

T: razložijo vzroke in posledice lova na živali kot vrste zabave;

T: razložijo, kakšen je bil pomen turnirja.

Črna smrt

Kužna znamenja na naših tleh

Higiena

Učenci:

M: ob zemljevidu opredelijo in pokažejo prostor črne smrti v 14. stol. in opišejo vzroke in posledice bolezni;

T: primerjajo neozdravljive bolezni nekoč in danes in način njihovega širjenja;

T: primerjajo značilnosti in odnos do higiene v srednjem veku in danes.

Oblačila v srednjem veku***Vrste materialov******Način izdelave, sejmi, uvoz******Povezovanje obrtnikov v cehe***

Učenci:

M: opišejo značilnosti oblačilne kulture srednjega veka z vidika materialov in krojev oblačil;

M: opišejo način izdelovanja oblačil in obutve ter pomen cehev pri tem;

T: razložijo in utemeljujejo, kaj vpliva na način izdelave in izbiro oblačil;

T: primerjajo oblačila različnih družbenih slojev, vrsto materialov za oblačila nekoč in danes, način izdelave nekoč in danes;

M: opišejo položaj delavcev v obrti.

Živila in prehrana v srednjem veku***Priprava in postrežba hrane***

Učenci:

M: na izbranih primerih opišejo srednjeveško kuhinjo, jedilni pribor, prehrano bogatih in revnih;

T: na primerih opišejo in razložijo način shranjevanja in kuhanja živil v srednjem veku;

T: ugotovijo, kakšna so bila nadomestila za pomanjkanje kakšnega živila.

Vitezi:***Kdo so bili vitezi?******Križarske vojne******Vsakdanje življenje******Vitezi pri nas******Način bojevanja in bojna oprema******Vzgoja viteza******Obleka in oprema viteza******Vojskovanje***

Učenci:

M: na izbranih primerih opišejo življenje vitezov, križarske vojne, način vojskovanja, opremo, pomočnike, oblačila, vrste orožja;

- T: razložijo in utemeljujejo namen težkih in dolgotrajnih urjenj, vzroke za nastanek križarskih vojn in posledice le-teh, pomen vitezov in viteštva;
 ter ugotavljajo prednosti in pomanjkljivosti;
- T: ponazorijo urjenje vitezov.

Trubadurji:

Kdo so bili trubadurji?

Ustvarjanje trubadurske poezije

Učenci:

- M: opredelijo in opišejo, kdo so bili trubadurji, kdaj in kje so živeli;
- T: primerjajo trubadurje z drugimi pevci takratnega časa;
- T: primerjajo trubadursko umetnost z drugo umetnostjo tega obdobja.

Ljudsko verovanje v nadnaravne sile

Preganjanje čarovnic uničevanje modrih žensk in moških?

Krize v srednjeveški Cerкви

Učenci:

- T: opredelijo in razložijo čas in prostor preganjanja čarovnic, krizo v srednjeveški Cerкви in način kaznovanja čarovnic;
- T: razložijo in utemeljujejo vzroke, ki so povzročili preganjanje čarovnic.

Grofje Celjski: njihov vzpon in padec

Podelitev mestnih pravic

življenje v srednjeveškem mestu

V srednjeveški vasi

Položaj žensk v srednjem veku

Učenci:

- M: opredelijo in opišejo čas, prostor in glavne značilnosti rodbine grofov Celjskih;
- T: razlagajo in utemeljujejo vzroke in posledice življenja in dela Hermana Celjskega;
- M: opišejo posledice propada Celjskih;
- T: na temelju gradiva sklepajo o pomenu dodelitve mestnih pravic mestu Celje;
- T: primerjajo grb celjskih in žovneških grofov z današnjim slovenskim grbom (mesto ali trg, ki so mu bile podeljene pravice);

M: na izbranih primerih opišejo položaj žensk v srednjem veku;

T: opredelijo in utemeljujejo vzroke za takšen položaj žensk.

4.2 Kako smo potovali?

Razvoj prometnih sredstev od prazgodovine do danes in vrste prometa:

- najstarejši pripomočki in sredstva za hojo, nošnja in prevažanje tovora
- prometna sredstva na parni, motorni in električni pogon
- tehnična in znanstvena odkritja na področju prometa

Učenci:

T: s svojimi besedami razložijo pojem prometno sredstvo;

T: iz analize virov prepoznajo različna prometna sredstva in pripomočke ter jih razvrščajo glede na pogon;

M: sklepajo na pomen razvoja prometnih sredstev za človeštvo;

M: navedejo različne vrste prometa.

Prehodnost slovenskega ozemlja in razvoj prometnega omrežja skozi čas:

- gospodarsko in vojaškostrateški pomen slovenskega ozemlja
- gradnja cestnega, rečnega in železniškega omrežja na Slovenskem

Učenci:

T: prikažejo razvoj prometnega omrežja na Slovenskem od rimskega obdobja do danes;

T: na primeru sklepajo o pomenu gradnje prometnega omrežja za razvoj domačega kraja oz. mesta;

Kopenski promet na Slovenskem:

- hoja, ježa, tovorništvo
- prevoznništvo (furmanstvo)
- železniški promet
- cestni promet

Učenci:

M: navedejo in opišejo različne oblike kopenskega prometa skozi čas;

M: opišejo značilnosti posameznih oblik kopenskega prometa in z njim povezanega življenja ljudi;

T: iščejo in zapišejo ljudska poimenovanja in drugo izročilo, povezano s kopenskim prometom.

Vodni promet:**– splavarstvo, čolnarstvo****– ladijski promet**

Učenci:

M: navedejo različne oblike vodnega prometa in vodnih prometnih sredstev;

T: na podlagi virov analizirajo in opišejo značilnosti posameznih oblik vodnega prometa na Slovenskem;

T: primerjajo razvitost vodnega prometa s kopenskim na Slovenskem v različnih zgodovinskih obdobjih;

M: poimenujejo najpomembnejše reke na Slovenskem, po katerih je potekal promet v določenih zgodovinskih obdobjih;

T: poiščejo in zapišejo ljudska poimenovanja in drugo izročilo, povezano z vodnim prometom v domačem kraju.

Zračni promet:**– letenje v mitologiji****– razvoj letalstva skozi čas****– razvoj letalstva na Slovenskem**

Učenci:

T: na temelju mitologije ugotavljajo človekovo željo po letenju;

T: na temelju slikovnega gradiva opišejo razvoj naprav za letenje skozi čas;

T: osvetlijo vlogo največjih svetovnih raziskovalcev letenja.

Družbenogospodarski pomen nekaterih oblik prometa na Slovenskem (tovarnišтво, splavarstvo/čolnarstvo, železniški promet)

Učenci:

M: sklepajo, o vplivu prometa na socialni položaj ljudi in gospodarski razvoj krajev skozi čas;

T: s konkretnimi primeri osvetlijo vpliv južne železnice na gospodarski in družbeni razvoj slovenskega prostora;

T: na podlagi virov ugotavljajo osebna stališča ljudi do prihoda železnice v njihove kraje;

T: opišejo nesreče nekoč in danes.

Vpliv prometa na popotništvo, prenašanje informacij in razvoj turizma:

- **najstarejše oblike potovanj**
- **prvi začetki turizma**
- **prenašanje informacij**

Učenci:

- T: primerjajo različne oblike popotništva po namenu in načinu skozi čas;
- T: sklepajo o povezavi razvoja modernih prometnih sredstev z razvojem turizma;
- T: povežejo vpliv nekaterih tehničnih dosežkov na prenos informacij.

4.3 Slovenci kot vojaki**Do 19. stoletja:**

- **črna vojska**
- **kmečka vojska**

Učenci:

- M: poimenujejo države, ki so jim slovenski vojaki služili v preteklosti;
- M: imenujejo vojaške organizacije, ki so v preteklosti obstajale na slovenskem ozemlju;
- M: naštejejo vojaške organizacije na Slovenskem, ki so bile v pristojnosti države;
- T: primerjajo črno vojsko in Uskoke glede na naloge in z njihovim položajem povezane koristi;
- T: razložijo vojaško organiziranost kmetov v času kmečkih uporov;
- T: na temelju zgodovinskih virov sklepajo o vzrokih za poraze kmetov v kmečkih uporih;
- T: s pomočjo zemljevidov omejijo ozemlje, na katerem so bili dejavni slovenski vojaki v obravnavanem obdobju.

19. stoletje:

- **tržaški okoliški bataljon**
- **narodne straže**
- **vojaško izrazoslovje**
- **slovenski vojaki v avstro-ogrski vojski**

Učenci:

- M: navedejo države, ki so jim slovenski vojaki služili v 19. stoletju;
- T: razlikujejo med delom policistov in vojakov v 18. stoletju;
- T: na temelju zgodovinskih virov sklepajo o vzrokih za ustanovitev narodne straže leta 1848;
- T: pripravijo slovarček o slovenskem vojaškem strokovnem izrazoslovju v 19. stoletju.

Prva svetovna vojna

Učenci:

- T: na temelju zgodovinskih virov in zemljevidov sklepajo, zakaj so bili Slovenci še posebej prizadeti ob izbruhu I. svetovne vojne;
- T: razložijo vzroke za to, da so slovenski vojaki na soški fronti bojevali na obeh straneh;
- M: s pomočjo slikovnega gradiva in fotografij opišejo razmere, v kakršnih so živeli vojaki med vojno;
- T: v domačem kraju ali njegovi bližnji okolici poiščejo ostanke ali spomenik iz I. svetovne vojne in o tem napišejo poročilo;
- T: izdelajo plakat, na katerem prikažejo bojišča, kjer so se bojevali slovenski vojaki v I. svetovni vojni.

Obdobje med obema vojnama

Učenci:

- M: opišejo pomen Maistrovih vojaških operacij za oblikovanje slovenske državne meje;
- T: primerjajo boje na soški fronti z boji za severno mejo glede na tehniko bojevanja;
- T: na temelju zgodovinskih virov sklepajo o vzrokih za zmage in poraze v boju za severno mejo;
- T: utemeljijo, zakaj je bila vojska razslovenjena.

Druga svetovna vojna

Učenci:

- T: na dveh izbranih življenjskih zgodbah razložijo, zakaj so se Slovenci znašli na različnih straneh;
- M: s pomočjo virov poimenujejo vojaške spopade v II. svetovni vojni v bližini domačega kraja;
- M: opišejo pomen najpomembnejšega spopada v bližini domačega kraja za nadaljnji potek vojne;
- T: razlikujejo med različnimi vojaškimi formacijami, ki so delovale na slovenskem ozemlju in v okolici domačega kraja ter razložijo cilje in način njihovega delovanja.

Osamosvojitve Slovenije

Učenci:

T: na primeru dveh izbranih življenjskih zgodb sklepajo in opišejo položaj slovenskih nabornikov, ki so bili pred in med osamosvojitveno vojno v JLA;

T: analizirajo posamezne bitke v osamosvojitveni vojni ter pojasnijo vzroke za uspeh slovenskih sil:

Slovenija in Nato

Učenci:

M: opišejo vlogo zveze Nato v svetovni politiki;

T: primerjajo naborniški in prostovoljni sistem služenja vojske;

T: primerjajo vlogo Nata ob nastanku in danes.

Slovinci v tujski legiji

Učenci:

M: opišejo delovanje tujske legije;

T: primerjajo tujsko legijo z redno vojsko.

4.4 Selitve skozi zgodovino***Migracije – pojem, oblike, vrste, vzroki******Selitve v zgodovini***

Učenci:

M: s pomočjo enciklopedije ali slovarja tujk izpeljejo in opredelijo pojme migracija, emigracija, imigracija;

T: ob zemljevidu razvrstijo selitve na notranje, znotraj držav, in zunanje, med državami in med celinami;

T: s pomočjo izbranih življenjskih zgodb opredelijo, ločijo in razvrstijo ekonomske, politične, verske, ženske, moške, otroške, sezonske selitve;

T: vzroke za selitve Slovencev razvrstijo po pomembnosti od bolj k manj pomembnim in po konkretnosti od splošnih do konkretnih.

Slovenci in selitve skozi zgodovino
Obdobje množičnega izseljevanja Slovencev

Učenci:

- T: na podlagi zemljevida in videokasete izpišejo območja odseljevanja in priseljevanja Slovencev;
 M: opišejo, kdo so bili prvi izseljenci;
 T: razložijo starostno, poklicno, socialno in spolno sestavo izseljencev;
 T: ob besedilih in slikovnih virih opišejo pot izseljencev.

Selitve v našem kraju

Učenci:

- T: s primeri, ki jih poiščejo sami, ponazorijo, v katerih selitvenih tokovih je bil udeležen domači kraj ali mesto do druge svetovne vojne;
 T: primerjajo vzroke izseljevanja iz domačega kraja z vzroki izseljevanja Slovencev sploh;
 T: razložijo poklicno, socialno in spolno strukturo izseljencev iz domačega kraja od konca 19. stoletja dalje;
 M: opredelijo oblike izseljevanja iz domačega kraja (zakonito/nezakonito, posamezno/v skupinah, sezonsko);
 M: navedejo pomembne domačine v pojavu selitev od konca 19. stoletja dalje;
 T: opredelijo obseg in vzroke današnjih t. i. dnevnih selitev.

Otroci v selitvah

Učenci:

- T: na temelju zgodovinskih virov opredelijo obseg udeležbe otrok v selitvah na Slovenskem in v domačem kraju med obema vojnama;
 T: na primeru ukradenih otrok razložijo vojno divjanje na Slovenskem in zapišejo morebitne primere v domačem kraju.

Ali je bilo slovensko ozemlje prijazna domovina do priseljencev?

Učenci:

- T: primerjajo obdobje prve in druge svetovne vojne v domačem kraju glede odnosa domačinov do vojnih ujetnikov in beguncev;
 T: osvetlijo in na izbranih primerih ponazorijo vlogo domačega kraja v sodobnih selitvenih tokovih v Evropi in po svetu.

5 PRILOGE

5.1 Medpredmetne povezave

Pri pouku predmeta Odkrivajmo preteklost svojega kraja je mogoče načrtovati in izvajati različne medpredmetne povezave prek različnih dejavnih oblik in metod poučevanja in učenja s predmeti, kot so: likovna vzgoja, slovenščina, geografija, knjižnično-informacijska znanja, državljanska vzgoja in etika ter gospodinjstvo. Cilj medpredmetno zasnovanega pouka je načrtovanje in uresničevanje izbranih ciljev oz. spretnosti in veščin prek izbranih vsebin.

Učitelj naj na začetku leta učencem predstavi dejavnosti, ki jih lahko izvajajo, in skupaj z njimi izdela letno pripravo.

5.2 Specialnodidaktična priporočila

Učni načrt za zgodovino kot izbirni predmet v devetletni osnovni šoli Odkrivajmo preteklost svojega kraja sestavljajo štiri tematski sklopi: Srednjeveške zgodbe, Kako smo potovali?, Slovenci kot vojaki in Selitve skozi zgodovino. Učitelj izmed štirih tematskih sklopov glede na zanimanje učencev, odmevnost zgodovinske teme v domačem kraju, mestu ali pokrajini, glede na dostopnost zgodovinskih virov in možnosti, ki jih ima za obravnavo na šoli, **izbere le dva tematska sklopa**, ki ju z učenci obravnava v 35 učnih urah.

Učitelj upošteva tudi predznanje učencev, ki so ga pridobili pri obravnavi ciljev in vsebin, ki se nanašajo na izbrana tematska sklopa, glede na učni načrt za zgodovino v 7. ali 8. razredu.

Dejavne načine poučevanja in učenja učitelj izbira glede na cilje izbirnega predmeta. Učitelj pouk izbranih tematskih sklopov načrtuje tako, da učence navaja na odkrivanje in raziskovanje zgodovine domačega kraja, mesta, pokrajine s pomočjo najrazličnejših zgodovinskih virov iz različnih medijev. Priporočamo, da je razmerje med razvijanjem zgodovinskih spretnosti in gradnjo novega vsebinskega znanja enakovredno razporejeno, in sicer 50 % v korist razvijanja zgodovinskih spretnosti in 50 % v korist gradnje vsebinskega znanja.

Priporočamo tudi odkrivanje oziroma raziskovanje zgodovine domačega kraja, mesta, pokrajine v obliki sodelovalnega učenja, projektnega dela, terenskega dela z vključevanjem muzejev in arhivov, krajših in daljših ekskurzij, raziskovalnih taborov ipd.

Z izbirnim predmetom želimo povečati dejavno vlogo učencev pri pouku zgodovine, spodbujati njihovo radovednost in zanimanje za krajevno zgodovino in s tem tudi za narodno in občo zgodovino. Učitelj v učnem procesu učencem svetuje in jih usmerja, kako priti do ustreznih zgodovinskih virov, kako jih analizirati in kako oblikovati sklepe. Učenci naj svoja spoznanja in stališča tudi predstavijo v obliki plakatov, razstav, poročil o obiskih razstav, zgodovinskih govornih vaj, zloženk, turističnih zloženk in katalogov, z vodenjem po domačem kraju ali mestu ali z vodenjem ekskurzije po domači regiji, z razstavo portfolijev ipd.

5.3 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Učiteljem priporočamo, da znanje preverjajo in ocenjujejo tudi z uporabo portfolija ter drugih oblik preverjanja in ocenjevanja znanja, poleg ustnega in pisnega preverjanja in ocenjevanja znanja. Preverjajo in ocenjujejo se različne vrste znanja na različnih zahtevnostnih ravneh. Tako se preverjajo in ocenjujejo znanje v obsegu predlaganih vsebin ter različne spretnosti in veščine, ki se razvijajo in oblikujejo pri pouku zgodovine v enakovrednem razmerju. Tako je poudarek na:

- ločevanju bistvenih od nebistvenih informacij,
- razumevanju sedanjega dogajanja in odnosov ter vzrokih zanje,
- kritičnem ocenjevanju zgodovinskih dogodkov in pojavov ter najrazličnejših zgodovinskih virov.

PROGRAM OSNOVNOŠOLSKEGA IZOBRAŽEVANJA

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

ISBN 978-961-234-676-8

9 789612 346768